

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla (interpolata) super epistolas Pauli - Cod. Aug.
pap. 31**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], 1435

I ad Thessalonicenses

[urn:nbn:de:bsz:31-73039](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-73039)

Incipit epla ad thessalonicenses

Paulus et silvanus et thymotheus hinc incipit epla pma ad thessalonicenses que dividitur in tres partes. In salutatione et precatione ubi gratias agimus et conclusionem que finem epistole ubi fratres orate. Prima pars ponitur primo persone salutantes cum dicitur paulus et silvanus. Iste est qui vocatur phlas actus pro quo accepit paulus in portu ut dicitur ab eodem et thymotheus. Iste duo migravit paulo in salutatione quia cum eo laboravit in thessalonicensium conversione. 2o ponitur persone salutate cum dicitur ecclesie thessalonicensium siuple congregate in deo patre. Et aut thessalonica civitas metropolis in macedonia que est quedam pars grecie. 3o ponitur bona optata ubi gratias vobis in pmi et pax in futuro ubi totaliter quietabitur appetitus. **G**ratias hic incipit epistole presentis in qua primo redditur apud thessalonicenses benivolos. 2o docet quod to capitulo. 3o cautus quinto capitulo. Circa pmi redditur alios benivolos dupliciter primo de bonis corporis gratias agendo. 2o in adversis casu consolando. 3o capitulo pma in duas partes quia primo gratias agit de bona

inchoante. 2o de bonitate huius diffinitione ubi et nos. Circa pmi ponitur dupliciter motum huius gratiarum actionis. Primo est bona eorum conuersio dicens Gratias agimus deo semper in omnibus horis adorandum determinatis uel pmi in hinc et si non actus quia non semper potest homo actualiter orare memoriam vni specialem et expressam facientes et omnibus modis sine intermissione exponatur dupliciter. Sicut dicitur de se per memoriam operis fidei vni et quia fides sine operibus mortua est subditur et laboris. Quibus que pertinet ad promotionem fidei et caritatis dei et proximi et sustentationem spei ac tolerantie tribulationum quas patienter sustinuerunt in spe recipere mercedis ad nos ihu xpo ante dominum a ita constanter nos habuerunt ac si deum presentem viderent. **S**cientes hic consequenter ponitur secundum motum ad gratias agendum que accipitur ex parte dei eo que specialem dilectionis ostendit thessalonicensibus vocando eos ad fidem non solum predicatos sed etiam per multorum miraculorum operationem. Et hoc que dicit Scientes fratres dilectissimi adeo et nos stantes electos vram tanquam specialiter dilectos adeo habemus summam materiam gratias agendi quia euangelium vni a predicatio vni non fit ad nos in sermone tantum sed in virtute divina factis. et in spiritu sancto a datione spiritus sancti in signo visibili et in plenitudine multisque carismatum et donorum dei prout scitis quia vidistis quales sumus

in vobis quia vos qui diceret talia mirabilia per nos non fecit deus inter nos pro vobis quia iam fueramus in christo confirmati sed propter vos ut crederetis et in fide solidi essetis et ita fuit quia perseveravit in fide nec falsas apostolos receperunt. **Et** vos hic consequenter apostolus gratias agit de benedictione corporis dispositione nam exemplo eorum alii profecerunt in fide et operibus bonis et hoc est quod dicitur. **Et** vos imitatores omni facti estis in fide et moribus et dominum sicut alii christi quantum ad eum vitam non quantum ad fidem que in eo latet non habet eo quod habet opunitatem amplexum. Sed ab instanti conceptione habuit claram visionem concipientes verbum in tribulatione multa in principio enim quod uersione habuerunt per passionem etiam in vobis suis ut habet in scriptura capituli. **Omni** gaudio spiritus sancti et in hac conformabantur apostolus de quibus dicitur dicitur quod. **Quia** ibat gaudentes in conspectu consilii quoniam digni haberi sunt proinde contumelia pati quia ut nec factis suis forma et exemplar virtutis omnibus credentibus in macedonia et macedonia provincie sunt gratias a vobis aut diffamatus est primo dominus et occasio ubi divulgavit verbum dei quia multi prius tacentes timore exemplo christi constantes effecti predicant publice et in pluribus locis. **Idcirco** subditur. **Non** solum in macedonia et achaya sed in omni loco regionum in vobis fides vestra que ad deum est ordinata perfecta est a process-

se ultra ita ut non sit nobis necessaria quidquam loqui sed de vobis ad alios imitandum per vestrum exemplum. **Et** subditur causa christi enim de vobis amicitiam vos comedendo qualem merito habuerimus ad vos et quam gaudentes et prompte fidem susceperatis ad predicationem vestram non formidantes in surgentem tribulationem. **Et** quoniam commersi estis ad deum diligentes et perire idolatram reiecta et expectare filium eius de celis. **Venturum** ad iudicium. **Sicut** dicitur dicitur primo hic vobis qui assumptus est a vobis in celum et veniet et qui eripiet nos de manu ventura et aiehemina pena. **Capitulum secundum**
Nam apostolus scribit. **Secundum** postquam apostolus reddidit thessalonicos benedictiones de bonis corporis gratias agendo hic consequenter idem facit in diversis eos consolando. **Et** dicitur in duas partes. Quia primo facit hoc per conformitatem ad se ipsum. **Quod** per conformitatem ad eam ierosolimitanum ubi vobis. **Quia** primo facit tale rationem nullus debet desolari sed magis consolari de conformitate ad sui magistrum quia in hoc consistit eius perfectio luce. **Unde** perfectus omnibus est si sit sicut magister eius. **Ego** vero quia sum magister et doctor. **Unde** sustinui multas tribulationes et sustinco propter quod debetis in tribulationibus consolari quia in hoc conformemini mihi. **In** hac autem ratione sic procedit. Quia primo declarat minorem huius rationis partem

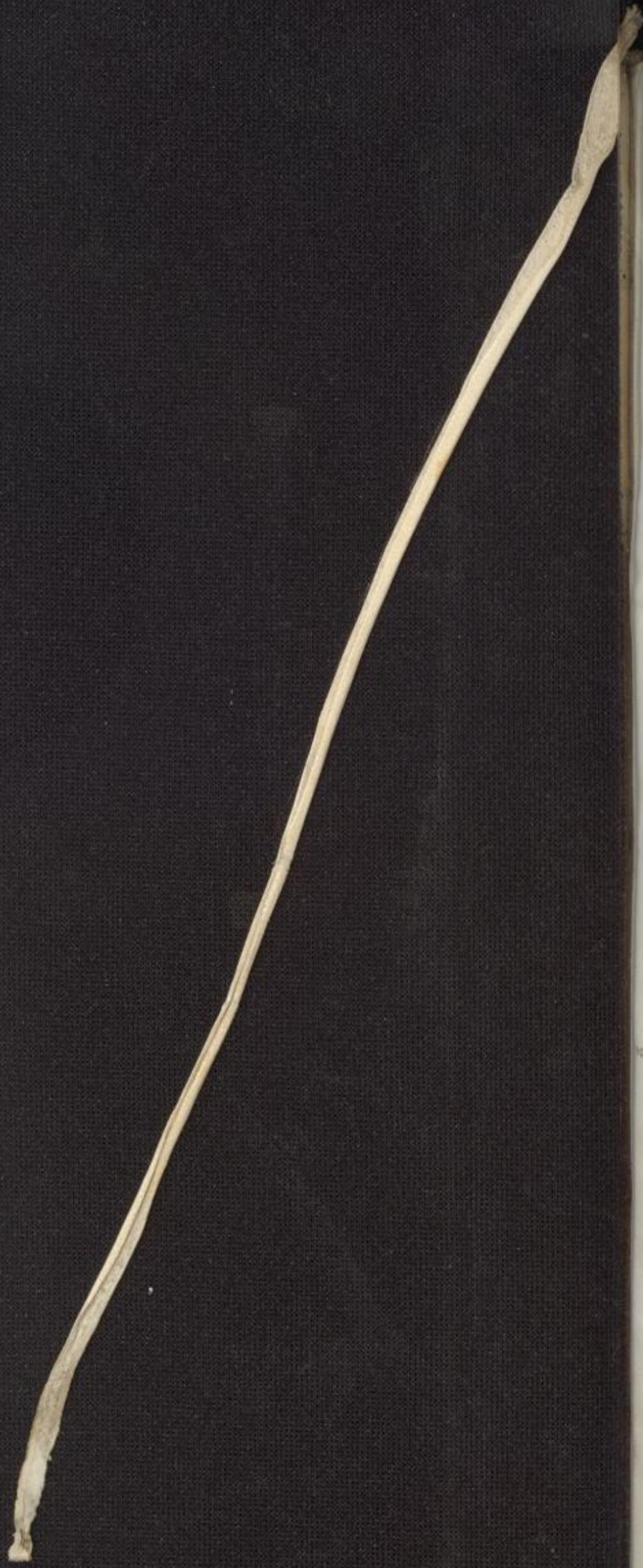
quas sustinuit ad eos ueniendo Se-
 cundo per eas quas sustinuit cum
 eis manendo ubi amores em p-
 ma ad huc induas Quia pmo po-
 nit suam declarationem Secundo re-
 mouet multiplicem obiectionem.
 ubi exhortatio Cum pmi dicit Na-
 cepti sint fructus introitum nostrum
 ad nos id est modum introendi. quia
 non fuit inanis. u. leuis et facili sed
 ualde grauis. sed ante passu. graua
 uerba et contumelios affecti per uer-
 ba aspera. sicut sint. quia hoc no-
 fuit longe a uirtute uestra. Ideo
 subditur quiphilippis. que e ciuitas
 macedonie ut hie acti xvi ubi et
 paulus et silas fuerunt grauitate uir-
 gis testi et martiri ut habetur ab-
 dem fiduciam habuimus in domino
 nostro loqui ad nos it quasi diceret
 ex illis tribulationibus non sumus
 sed in domino confidentes uenimus
 ad predicandum uobis euangelium
 dei Et circa hoc sumus ualde
 solliciti quasi diceret propter qd
 tribulationibus debetis consolari
 tamquam uobis conformes ef-
 facti **E**xhortatio hie con-
 sequenter mouet multiplicem
 obiectionem Posset em aliquis
 dicere quod non esset consolabi-
 le paulo conformari eo qd esset
 defectuosus in uita et doctrina
 sicut dicebant pseudo apostoli
 de apo ppter quod mouet ex-
 cludendo illa per que posset

impingi in eius doctrinam uel ui-
 tam dicens Exhortatio em nostra
 non de errore circa fidem qualis
 erat hereticorum doctrina. sed in ue-
 ritate uera neqz de inuidia.
 sicut erat doctrina epyretorum que
 tunc uigebat ut habetur acti xviii
 neqz indolo sicut dicebant falsi
 xpiani qui aliquando docebant
 de fide catholica ut deprehenderet
 catholici Sicut de torquato legitur
 in legenda sancti tiburii. sed sicut
 probati sumus adeo et approbati ab
 ipso ut crederet nobis tamquam
 fidelibus ministris euangelium
 et predicatio euangelii ita loquimur
 fideliter predicando querentes di-
 beneplacitum et non hominum. sicut scri-
 ptis ex uisum et auditum. neqz mor-
 tificatione auaricie. predicando qd
 questum. nec ppter uane glorie
 fastum. sicut predicabant pseudo
 apostoli. tu possimus uobis
 oneri esse accipiendo a uobis sup-
 tus et etiam honorem ut xpi
 apostoli ueri quibus talia de-
 bentur Sed facti sumus parui-
 li in medio uestrum. inter uos
 humiliter conuersando. et non
 solum humiliter sed etiam ca-
 ritatiue ac dulciter tamquam p-
 nutritio fauicat filios suas lac-
 te et marmiteo corporali ita
 desidentes a uos et non uestra
 cupide. a interese desidentes uos
 salute uolebamus tradere non solum

vobis evangelium dei quod est
 spirituale nutrimentum. sed etiam
 animas nostras & vitas nras pa-
 rati sumus pro salute vestra ex-
 ponere quoniam carissimi facti
 estis nobis. Maiorem enim carita-
 tem nemo habet quam ut ani-
 mam suam ponat quis pro ami-
 cis suis. **¶** **A**remores enim post-
 quam apostolus ostendit se tribu-
 laciones passum ad thessalonicenses
 veniendo hinc idem ostendit cu-
 cis manendo dicens **A**remores enim
 facti estis freres quasi dicit non e-
 diu quod vidistis et sic non estis ab-
 liti laboris nri in corpore. et fati-
 gationis propter excessum laboris
 nocte et die operantes manua-
 liter horis ex ceptis quibus in-
 tendebant predicatores vel oratores
 ut ipse et sui viverent de proprio labore
 ne quem vestrum gravaremus acci-
 piendo a vobis sumptus predica-
 tionis. in vobis evangelium dei grati-
 cum tamen de vobis possimus
 accipere. **V**os testes estis qui-
 tum ad exteriora. et deus qui-
 tum ad interiora. qui sancte ex-
 gya deum. et iuste erga proximu-
 ara quod nullus poterat conquere
 de vobis qualiter vnum quemque ius-
 tum sicut pro filios deprecantes
 & paternis affectibus indutentes vos
 ad bonum. et consolantes. si quis
 vestrum fuerit desolatus pro peccata
 quoniam vel alia de causa testifi-

can sumus sub testimonio sanctorum
 vos adiuvamus ut ambularetis dig-
 ne deo de virtute in virtute pro-
 cedendo qui vocavit nos in regnum
 suum & ut essetis de regno eius per
 gratiam in presenti et gloriam su-
 am in futuro. Et quia sic fecerunt
 thessalonicenses. Quod gratias a-
 gens subdit deo subdit. Quod et nos
 gratias agimus deo sine intermis-
 sione & omnibus horis ad hoc ap-
 titis quoniam cum accepistis a nobis pre-
 dicationem nostram. Verbum auditum
 dei & verbum evangelii nobis
 dimitis revelatum accepistis illud
 non ut verbum hominis sicut est
 doctrina philosophia sed sicut
 est vere verbum dei & sic rece-
 pistis devote sicut recepti dicitur
 verbum hinc ex divina revelatione
 qui operatur in nobis docendo in-
 terius. homines enim solum mo-
 ventur auditu exterioris. Quod dicit
 apostolus iohannis 90. Sine me
 nihil potestis facere. **¶** **V**os
 cum freres pro quibus apostolus consolatus e-
 thessalonicenses pro conformitatem
 ad seipsum. **H** idem facit pro conformi-
 tatem ad certam uniformitatem an-
 arum enim primo incepit certam pro
 ut dividitur contra synagogam
 ut patet actu primo et non pro dei
 uata e ad alia iudee loca et
 ille certam constanter sustinere
 persecutores iudeis qui christum occi-
 derant et prophetas et in hoc
 certam thessalonicen cum eis con-

formis q
amibus p
conplacem
mittent
hor e q d
fieri qn
ubi phibe
sa ewange
figentes
augom
sa udo
deo per
per illor
nam fl
a uis ne
em sint
Intim q
test cran
fincm a
illos qui
uenerit
qua aplu
confes sm
ro Ep me
nam Q
pupm
pban de
nalter co
mentu
mnu
ti auobis
bet q uo
pccat m
auobis la
uobis in

formis q̄ p̄sentores sustineret
 acinus suis q̄ debebat ee sibi
 consolatoris matia p̄pter confor-
 mitatem ad eam p̄mittit et
 hoc e q̄ dicit Vos fr̄es imitatores
 facti estis ad et patet litta usq̄
 ubi p̄hibentes nos genti loqui
 s̄ euangelium xpi ut salue fiant
 s̄ gentes sed gentes ut impleat̄
 r̄ angustia peccata sua semper
 s̄ iudei in sua perfidia obstinati
 deo permitte et dyabulo p̄-
 curante peruenit em̄ ita dei su-
 per illos qua subtraxit iuste gra-
 tiam suam ab eis usq̄ in fine
 r̄ usq̄ uersus finem mundi tunc
 em̄ sunt ad finem conuertiendi sic
 dictum est supra frequens po-
 test etiam aliter exponi usq̄ i
 finem r̄ eternalis quantu ad
 illos qui in sua perfidia mori-
 untur. ¶ Vos autem post
 qua apl̄us consolatus e thessam-
 onenses scripto hic consolatur eos nu-
 tio Et p̄mo describit mittendi ratio-
 nem. Quam missionem in p̄mo 3°
 capituli. Vbi aut̄ q̄ dicit m̄ hoc q̄ de-
 sidat̄ thessalonicam et eam p̄p̄-
 naliter consolatur sed h̄uit impedi-
 menta p̄pter quod ad hoc misit
 m̄t̄. D̄ igitur nos aut̄ desola-
 ti auobis ad tempus r̄ desolati p̄-
 her q̄ uobis non erant̄. circa
 spectu non corde licet non possit
 uobis loqui n̄ uidere t̄ h̄c̄m̄
 nos in corde q̄ deo subditur. ha-

bundantia festinamus r̄ disposuimus
 festinanter uenire ad uos ad ues-
 tra consolatione ego quide paulus
 cum socijs meis. sed impedit
 nos sathanas tacet aut̄ modū im-
 pediendi et similiter glosa nec ego
 uolo m̄ hoc demitti. Consequenter
 subdit r̄one quare desiderabat uide-
 eos et consolari m̄d̄o q̄ que e aug-
 mentario meiti et p̄m̄ij d̄. Que
 e em̄ n̄ra spes in p̄m̄ij de augme-
 to meiti et p̄m̄ij aut̄ gaudiū spe-
 ciale. aut̄ corona glorie r̄ ratio se-
 quendi p̄m̄ij aureole que dar-
 taibus debetur. Nonne uos quasi
 dicit̄ sic conuertit̄ eos ad fide
 q̄ deo sequitur. Vos em̄ estis glo-
 ria nostra et gaudiū s̄ materialiter
 habebat em̄ matiam gloriandi
 di in d̄m̄o et gaudendo de corp-
 toniissione et bona conuersione

Propter cap. 17
 Quia postea ratione mit-
 tendi m̄t̄. Hic con-
 sequenter mittit eum. Et diui-
 ditur in duas partes. Quia pri-
 mo describitur hoc missio. Se-
 cundo pauli deprecationis ubi q̄
 se autem deus. P̄ma ad huc
 in duas partes diuiditur. Quia
 primo ponitur utilitas missi-
 onis. Secundo euerfionis ubi
 Nunc autem. Veniente. Circa
 p̄m̄ij continuando se p̄cedentib̄
 dicit. P̄pter quod r̄ gloria nos-
 tra estis et gaudiū non susten-
 tes amplius r̄ non expectate

scire certius statu vestrum pla-
 nit nobis scilicet michi et siluano
 remanere athenis solis. et sine
 thymotheo qui est tertius in sa-
 lutatione postus. Ut dicit hic glo-
 sa. Sed quia non est hic consuevit
 quod mirus epistole ponatur in eius
 salutatione cum uadat per sonale
 ad salutatos. quod eo uidetur alijs
 pro parte thymoteus qui dicitur hic
 missus cum subditur et misimus
 thymotheu. est alius apredicto. quod
 plures erant eiusdem nominis fra-
 trem nostrum. religione christiana
 ministrum dei in euangelio christi
 a predicatore euangelij. ad con-
 firmandum uos in animi bono
 et exhortandos pro fide uestra
 stabilenda ut nemo moueatur
 ab ea in tribulationibus istis que
 nobis et uobis superuenierunt
 a fidei aduersarijs. pro enim scitis
 quod in hoc positi sumus a dispo-
 siti aristote dicente iohannis
 decimo octauo. Venit hora ut
 omnes qui interfecerunt uos arbi-
 trectur obsequium se prestare deo.
 Et subdit quare debant hoc sic
 dicere. Nam ita et patet. sicut et
 factum est motu et satis etiam de
 uobis. propterea et ego amplius non
 sustinens aliquam dilationem misi
 ad cognoscendum fidem uestram
 per certum ministrum et fidem. ne for-
 te temptauit uas is qui temp-

tat a dyabolus qui semper in-
 titur per temptaciones suas bonos
 subuertere et in animis fiat labor
 uester si uos subuertit quod absit.
Nunc autem hic consequens
 ponitur utilitas reuersionis cum
 dicitur. Nunc autem ueniente thym-
 motheo ad uos auobis expleto
 suo ministerio et annunciantem uobis
 fidem uestram stabilem. ecclesiasticam
 accensam ad perficiendum ministerium
 et quia memoriam uestram habetis bo-
 nam orando pro uobis pro deprecantes
 ut eo quod ista supplicem speramus audi-
 re de uobis in reditu eius. quod eo
 consolati sumus etiam in spe uobis
 a plano quod speramus audire de
 uobis. quod omnem necessitate ita. Ita
 quod omnis tribulatio et angustia
 nobis superueniens dimittit pro bonum
 fidei uestrae quod speramus audire
 quod in ministerio uiuimus a quasi diuor-
 te ad uitam sustinere sumus
 si uos stans in domino in mobiles
 et firmi. Neque sufficiens ad reddendum
 gratias deo de tanto bono quod subdit
 quod in ministerio gratias actionem ac et pa-
 tet hanc usque et complam quod de
 pro fide uestra. licet ei huerit noti-
 tiam fidei quantum ad ea que sunt
 ad salutem uestram tamen ad magnam
 eorum profectum cederet si apertus
 uenire posset ad magis explicandum
 aliquid que non potuit eis ad plene
 dicere quando fuit presens cum eis
 quod fuit impulsus exire quod quomodo
 ciuitatis. Ut habet actus xvii.

Ipsa autem hic consequenter po-
nitur aplice deprecatione p thessalonicen
ut deus sua gratia supplicat qd npe
facere non potat Ideo dicit qpe aut
deus omni per creatione et pater m
si fidelit specialit per gre adeptoz
et dno ihu xpo qui e mediator di
et homi dirigat vnam vnam ad nos
remouendo impedimeta asathana p-
mirata. vas aut multiplicet mio et
micio et habundare faciat caritate q
crepente crepant alie virtutes mfu-
pe in mutem caritatis mutuo sub-
ueniendo et in omnes etiam infidles
eos ad fidem conuicendo. que ad modum
act uos nos habundans caritatis ad
confirmanda corda vna in vobis et
in fide ut pns sine querela et sine re-
phensione aliena. in sanctitate ante
deum et in sanctitate vera. et no si-
mulati. que e coram homibz tantu
maduentu dmi mri et ut madue-
tu eius ad finale iudiciu pns de nio
et consortis sanctoru et subditur d-
men ad confirmationem precedenti

Decreto capituli iij
Hic incipit tota pars
principalis in qua addit
thessalonicenses doctes. eos de moi-
bus informando et de defectibus cor-
rigendo. licet omni communitas conti-
cet sancta. tamen ibi erant aliqui
defectus corrigendi specialiter de
quatuor Et scdm hoc pns capituli
in quatuor partes diuiditur q parte
psequendo Cetera pmi sciendū q gen-
tiles reputabant simplice fornicatoz
et licitam. et no ppter consuetudine
pristinam aliqui de gentilitate qui

si erant ad huc fornicarij ppter ad-
aplicis corrigi hoc vniu ad conuic-
apostolam inducendo Dicens decetaro
ego fratres rogamus aios et obsecra-
a per rem factam adiuramus q debet
plus uas mouere quam simplex de-
preco nra ut quom ad modum accepist
vobis verbo et exemplo quomodo
oporteat uos ambulare in uia mra
et placere deo caste et munde uiue-
do sic ambulatis magis in his profi-
ciendo scites. et sine debetis que pro-
cepta dederim vobis per alim xpm
et de mandato aplice cui simpliciter
e obediendu hec em e voluntas
dei eius mandato expressa sanctifica-
tio vna et emundatio acarnalibus per-
tatis ut abstineatis uos a fornic-
tione tamquam adeo phibita ad ea
em sequit incertitudo proles ex
vago concubitu que est directe cont-
boni humane nature Pater et
debet filijs nutriendu et docuendū
aliter non possent bene stare nul-
lus autem e sollicitus de talibus rea-
prolem sibi incertam qd sciat
vniuers quisp vas suū. a corpus qm
q vas dicit eo q mpo formato per
naturam aia adeo in funditur per
creatione possidere permanente in sa-
nctificatione Corpus em fornicatione de-
ditu dehonoriatur quia bestiale effi-
ps solui homo cu in honore eet
non intellexit comparatu e i mca
insipientibus. et non in passione
desiderij et non sequendo passione
concupiscentie venereu q e nimis
vehemens Sicut gentes q ignorat
deu supple fecerunt eam credentes
fornicatione simplicem ee licitam

¶ Et ne quis hinc incipit pars se-
cunda in qua corripit cupiditatis vitium
inducens ad opacitatem Et primo ponit
hanc inductionem Quod quidam ex-
pationem ubi De caritate Circa primum
dicit Et ne quis super gradat opprimere
proximum ut ab eo ex torqueatur iuste
possessionem suam vel rem aliquam neq-
ritate veniat apud decipiendo et illa-
quendo debitis per usuras vel merca-
tiones malas et similia quoniam vin-
dex est dominus deus oibus grautev
puniendo sicut predictimus vobis
apud vos existentes et testificati
sumus et per testimonium scripturarum
ostendimus Non enim vocavit nos
deus in iudicia a servamus i iudi-
ciorum peccati quoniam sed in sanctifica-
tione ut vivamus sancte Ita quod
spernit que predicti non homine
spernit tantum sed deum tunc sunt
mandata qui dedit spiritum sanctum suum
in nobis a mandatorum impletiois
mandatorum suorum **¶** De caritate ad
hic ponit excusationem suam scilicet
scribendi thessalonicensibus de opibus
pietatis dicens De caritate autem fra-
termitatis et de opibus pietatis ad pau-
peres fideles Non necesse habuimus scri-
bere vobis quia thessalonicen diligenter
exercebant talia nec aliud obviat
ei quod predictum est de correctione pietatis
quam frequenter inveniunt aliqui
exortentes usuras et mercationes
malas qui tamen erga pauperes faciunt
aperta pietatis **¶** Rogamus autem
hec est tertia pars principalis huius
capituli in qua corripit otiosos et ave-

gabundos dices **¶** Rogamus
autem nos fratres ut habundetis ma-
gis in opibus bonis et operam detis
et diligentiam adhibeatis ut quieti
sitis et non vagabundi quia tales
solent cadere in mala vitia scilicet in
stercus et carnalitates et ut vestri
negotii agitis quia homines circa
hoc negligentes depauperant et quod
nolunt tunc modum vivendi con-
sueti et per consequens latrones
et raptores efficiuntur et operam ma-
nibus vestris et ad civitatem ora-
sitatem que est sentina omnium vitiorum
et ad conservandum sanctitatem quam labor-
moderatus Et ut honeste ambuletis
ad eos qui foris sunt et ad infideles
ut ex bona vita conversatione convertantur
ad fidem in moralibus enim magis
movent exempla quam verba et
nullus ad desideret vitam quam non so-
lum caveatis a malo acti exteriori
sed etiam interiori **¶** Nolumus autem
hec est quarta pars principalis
qua corripit aliquos immoderate lu-
gentes mortuos Et dividit in duas
partes quia primo arguit hunc
luctum Quod ponit occasionaliter fuisse
resurrectionis mundi ubi hinc
concludit intentionem ubi quod Circa
primum dicit Nolumus autem vos
ignorare fratres domini dormientibus
a de sanctis qui dormiunt somno
mortis a quo excitabuntur tempore
resurrectionis ut non contriste-
mini non subditur sicut totum qui spe-
non habent sed future resurrectio-
nis et sic creditur aliqui ad

amicos defunctos pisse totalis,
 et semper ppter hoc habent occasio-
 lugendi eos quasi inconsolabiliter no-
 sit autem copiam qui habent spem
 resurgendi ppter quod viciisim
 e eis in moderate mortuos lugere
 quia in hoc assimilantur in fidelibus
 spem future resurrectionis no hnt
 bus lugere tamē defunctos modicu-
 te o pue pietatis. Quā aut resur-
 reccio mortuorum sic futura ostendit
 dicens Si credimus et accipit
 hic si pro qua nam ad articulos
 fidei pertinet credere resur-
 reccio mortuorum fuisse et surrexisse. Ita
 deus qui suscitavit resur-
 reccio mortuorum. per
 resur-
 reccio tamquam per mediatorum di-
 et homin adducet tunc illo admeti-
 ta in mortalem resuscitando.
 Har em Quia lacutus e aplos de
 resurrectione futura. To hic consp-
 tor declarat modum illius resurrectionis
 ad cuius indulgentiam tendit qd alij
 dixerunt qd xpo veniente ad iudicium
 aliqui homines accipiant vium qui
 transfontur ad statum immortalitatis
 sine morte intermedia sic expo-
 nentes qd hic dicit Deinde nos qui
 vivimus qui relinquitur sic vium us-
 qd ad adventum xpi simul rapiem-
 tur illis et tū mortuis suscitatis
 obviam xpo descendenti ad iudicium
 Et dicit nō qd aplos se quidē
 eis eo qd pertinet ad idem corpus
 carnis. Sed hoc exponit pmo de
 ficit in hac qd dicit aliquos sine
 morte ad immortalitatem tran-

sire Quia amicos descendentes ab
 adam ppter xpm manent origina-
 le peccatum cuius pena e mors. Et
 nōco amicos solverunt vel solvent
 debitu mortis ppter quod alij dy-
 erunt. Quia illi qui in adventu xpi re-
 perientur vivi inrupti illo obitadi
 xpo. subito morientur et statim resur-
 gent. sic ad huc hoc videtur in q-
 venienter dictū quia q flagrantis ig-
 nis purgans clemētia. et memētas
 corpora imota. precedet advenit
 xpi ad iudicium. Et sic nulli homines
 accipiant vium qui obitent xpo
 venientia nisi de surgentibus post
 agnem dictū pterea qd aplos qm
 mēt se p dicitis ad idem corpus car-
 nis eis non videtur rationabiliter dic-
 tū nam eadem ratio diceret de
 omnibus fidelibus eo qd pertinet
 pteritis pntibus et futuris ppter
 quod saluo meliori iudicio videntur
 michi verba apli aliter exponenda
 tunc dicit har em vobis dicimus
 de modo future resurrectionis in verbo
 dñi. sicut revelavit nobis. quia
 nos qui vivimus qui resur-
 in hoc mudo a patribus defunctis
 nō pveniemus. in resurrectione fu-
 tura. eos qui dormierunt. nō re-
 surgendo illis qui tū ante diu mō-
 tui sunt. Quia resurrectio fiet v-
 tute dñi que operatur in instanti
 qd subdit qm ipse dñs ab his xps
 missi dicendo surgite mortui ad
 iudicium et in voce archangeli s
 michaelis qui est princeps carnis
 sub quo intelliguntur angeli alij q
 ministeriū adhibebunt i resurrectione

tolligendo timē et magnū somnū fa-
 ciant tamquam iudicij p̄cones (Po-
 test etiam aliter exponi ut illud dic-
 tum surgite mortui ad iudiciū sit
 archangeli michaelis executiue et x̄o
 imperatiue iug virtute in finita
 fiet resurrectio Et sic tū dicit quous
 si refertur ad x̄pm et quia subdi-
 cūnoce archangeli ad michaelē arch-
 angelum et in tuba dei Q̄sta tuba
 non ē aliud quam uox predicta q̄
 dicitur tuba q̄ similitudinē tube-
 marialis veteris testamēti qua fiebat
 vacatio ad conuictū et q̄atio ad bellū
 et in uitatio ad festū Quia tunc oēs
 congregabuntur in iudicio et arma-
 bitur creatura ad ultionem inimicorū
 Et in uitabitur iusti ad festū an-
 gelorū descendet de celo Nam iudi-
 cabit in forma humana apparens
 Secundu quod dicit actū p̄mo hic
 ap̄tus qui assumptus ē a uobis sic
 ueniet s̄ ad iudiciū et mortui q̄
 x̄p̄o sunt resurgent p̄mi dem
 uos n̄ Q̄sta p̄nontas et posteri-
 tas non potest referre ad actū re-
 surgendi Q̄ta q̄ aliqui resurget
 p̄us alijs p̄nontate temp̄is nam
 omēs resurgent in eodem in statū
 Sedm̄ quod dicit p̄ma Corp
 xv Omēs quidem resurgemus
 Et subditur q̄ momento t̄ actu
 oculi n̄c n̄c p̄t hic accipi p̄ntas
 dignitatis quia patres veteris tes-
 tamēti in resurrectione nō erant
 digniores ap̄tus qui erant assesso-
 res iudicij mathi x̄p̄o Sed elu-
 tis super sedes xv̄ic De quibus

dicit ap̄tus Deinde nos it̄ q̄p̄
 quod saluo meliori iudicio videt
 michi q̄ ista p̄nontas sit referenda
 ad quietem in x̄p̄o per bonā morte
 sic iugēdo lutam et mortui q̄ in
 x̄p̄o sunt qui estime in eius fide
 mortui p̄mi respectu n̄ri qui ad
 huc uiuimus resurgent tū postis
 Deinde nos qui uiuimus supple
 questemus in eius fide moriendo
 Vel simul rapiemur cum illis n̄a
 resurgetur cum x̄p̄o obuia ueniet
 ad iudiciū in aera ubi p̄feret
 sententiam iudicij super uallem
 iofaphat ut dicitur fuit iohelis n̄
 et sic semper cum d̄no erimus q̄
 electi x̄p̄o non seperabimur am-
 plius sed semper erunt conuicti nō
 solum in anima sed etiā in corpore
¶ Itaq̄ hic ex dictis concludit
 m̄conuicti s̄ q̄ fideles non debent
 in moderate lugere q̄ defuncti
 sed de ap̄tis consolari ex quo sunt
 ad uitam immortalē et felicem
 resurgendi et hoc ē q̄ dicit Q̄ta
 q̄ consolamini inuicē in uerbis n̄st̄
 de resurrectione fidelium predicta
De temporibus
 Postquam ap̄tus reddi-
 dit thessalonicenses be-
 niuolos et doctos hic consp̄t
 reddere eos cautos Circa quod sci-
 endum q̄ cautela maxime re-
 quir̄t̄ circa illa de quibus certū
 ē q̄ ueniet et tū hora uenendi
 est simplicit̄ agnoscere Sic ē
 de die iudicij Sedm̄ quod dicit
 mathi x̄p̄i De die illa et

hora nemo sit neq; angeli in
celo ic. ppter quod aplus circa ea
reddit thessalonicenses cautos Et
diuiditur in duas partes Quia po
tius incertitudinē ostendit. Quod
thessalonicenses cautos reddidit ubi
Vos autem Circa p̄mū stondu
q; dies iudicij dupliciter accipit̄ in p̄p̄ta
vno modo vno nō ḡnālīs in fine
mūdi alio nō pro die iudicij parti
cūlīs que ē dies mortis cuiuslibet
hōmīs nam in illo statu in iudicio
finali presentabitur in quo in morte
mouemur. Intencio vero apti v̄t
hic magis ēē de die mortis. quia
ap̄s sciebat diem iudicij finalis dis
tare ut patet in ep̄stola sequenti
Ipsē autē hic hortatur thessalonicē
ses ut sint cauti ne repente ueniat
super eos dies dñi et moueant̄
in p̄paratē. Verumptenim v̄tro nō
littā exponatur. Et p̄mo de die fia
lis iudicij cum dicit̄ De temp̄ib;g
autem et momentib; pertinentibus
ad diem finalis iudicij nō indige
ntibus ut scribam; vobis quia illa
sive ad uos non pertinet. Sicut
dicit̄ actū p̄mo Non ē v̄strū no
ste tempora vel momenta q̄ pater
posuit in sua potestate. Ipsi em̄
diligenter supple scripturas con
siderando. scitis quia dies dñi n̄
dies iudicij qui dicit̄ dñi quia tūc
popus appēbit ut dñs qui in p̄mo
aduentū apparuit ut seruus. Si
cut sit in nocte n̄. Non ē hic
intelligendū q; dñs sit uenū
rū ad iudiciū tempore nocte. sed

magis clara die sicut melius apren
dit actū p̄mo. hic iesus qui assump
tus ē a uobis melius sic ueniet n̄
sed quia ueniet subito hōmib;g hic
non p̄udentibus. cum em̄ dixerit
pax et securitas n̄. Glosa super locū
locū istū dicit̄ q; hoc intelligit̄ de
sociis antiochi qui post mortem eius
credentes ēē in pace et securitate fa
cient festa et conuiuia coeuerētes
diuersa iocā. Sed istud non audet̄
quoniam dicit̄ quia glosa p̄mittit
q; antiochus p̄limabitur et maxima
pars sui coeueratib; p̄bit tū co q̄p̄
quod non ē v̄simile q; remanentes
ēē debeant in tanta securitate et
iocunditate sed magis in timore et
p̄t̄ audet̄ur glosa sibi met̄ repugnāc
Item audet̄ur ēē contra dictū comu
ne doctorū et sanctorū qui dicūt
comūmē q; mortuo antiocho falsi
tate eius manifeste detecta. omēs
gentes conuertentur ad xpm̄ et sic
non remanebit aliqui in secta an
tiochi. Nec potest dici p̄sumēdo glo
sam p̄missam q; illi qui erant de
secta antiochi p̄dicta festa et co
uiuia faciat co q; sint conuēti ad
fidem xpi quia de ap̄is dicentib;g
Pax et securitas Subdit aplus
tunc repentini super ueniet ad
interitū. q; non potest exponi de
bene gaudentibus. ppter quod ui
detur melius reduci ad tempus
dnacōis antiochi quando ab conu
rūitate et templo ostendet se
tamq; sic deus ut dicit̄ ep̄la se
quenti et tūc satellites eius gau
debunt de p̄tate dñi sui. Sed re

pentina super veniet eis incertus: quia
 cito alias subito. fulminabit antiochus
 in maxima parte sui expertus nec
 obuat hinc expositi q̄ dñatio antiochi
 et eius fulminatio precedent diem iudicij
 de qua loquitur ap̄tus ante in mediate
 quia frequenter p̄us facta. postonibus nar-
 rantur in scriptura sacra ut posuit
 supra impluibus locis v̄c̄is et noui
 testamenti. Secundo exponenda ē lra
 de die mortis. Sic de temporibus autē
 et momentis in quibus debeat mori ve-
 nire. non indigetis ut scribam. Vob
 quasi diceret. quia non scribem vob
 nisi illud quoniam scitis s̄ quia hoc ē
 fataliter incertū. Quod subditur. **Sp̄s**
 em̄ diligenter scitis per experientiam
 cotidie evidentes. Quia dies domini
 a mortis que dicitur dies dñi. q̄ tūc
 venit ad particulare iudicium ap̄tus mo-
 rientes ratione supradicta. tanquam
 sit in nocte s̄ a. veniet repente
 et comp̄sus. Quod subditur. **Quoniam**
 dixerunt homines amidiāi pax
 sequitas credentes. v̄c̄is in dicitur
 et temporali pace. repentinus veniet
 illis incertus s̄ mortis corporalis
 sicut dolor in utero habenti quantum
 ad penam inferni et non effugient.
 Quia in inferno nulla ē redemptio.
 De hac parit exemplum saluator
 luce x̄u de illo qui dicebat anime
 sue anima mea habes multa bona
 reposita in multos annos. quēste
 comedere. bibe et epulare. Dixit autē
 ad illū dñs. Stulte hac nocte re-
 p̄tent anima tua a te. q̄ autē
 congregasti auḡ eūnt. **¶** Vos autē
 hic cōtēc̄ ap̄tus reddit thessa-

lon̄ c̄utos contra diem iudicij gr̄a-
 lis quia sicut dicitur ē qualis i mor-
 te quis in veniat s̄ iustus a iustus
 talis in iudicio p̄ntabitur. Laetitia id
 ad hoc ē ut homines semper sint
 parati per bonā vitam ad recipiendū
 mortem hoc autem fit per hoc
 q̄ hō bñ se habet ad se op̄m ad x̄o-
 m̄m et ad deum p̄pter quod ad hoc
 tā inducit ap̄tus et secūdit hoc
 diuiditur in tres partes q̄ p̄sequedo
 patebunt. Agitur ad s̄m̄m iudicium
 dī. Vos autē fratres non estis in
 tenebris s̄ erroris sicut sunt in
 fideles. Ut vos dicitis alla s̄ morte
 tanq̄m sicut comprehendat a nō paros
 omnes om̄ nos filij lucis estis a.
 x̄pi qui ē lux vera illuminans om̄es
 homines. Quod i. Cuius estis filij per
 baptismū et filij diei a noui testa-
 menti quod dicitur dies. Quod i.3. Mayo
 precessit dies autē app̄m̄quabit. Nō
 s̄m̄m noctis a iudice ob stantia
 nec tenebras a diversū erroris
 gentiliū igitur non dormiant in
 peccatis sicut et ceteri qui sunt in
 creduli. Sed vigilem̄ per arōnē
 mentis ad ea que sunt salutis et
 s̄brii s̄m̄m ex parte corporis v̄c̄entes
 corporibus ad nature sustentationē
 et bonam sensū dispositionē. **Qui**
 em̄ dormiunt involuptatibz et
 peccatis nocte dormiunt s̄ igno-
 rācie. Nam ignorat om̄is malus.
 Sedm̄ quod dicit ph̄us ceteri. 3.
 Et qui ebrii sunt in moderate v̄-
 tentes bonis corporibus. Unde dī
 ebrius ab ē quod ē gortā et bā
 q̄ est mensura quasi extra mē

suram exōis nocte obris sint sū
 ignorantie vāne dicta. Nos aut ut
 ic patet ex dictis sūa Quidam lo-
 tam fidei Sicut em loica efficitur
 copulibus maculis uel lamis i uerz
 se a plectetibus sicut fides mēgūtur
 copulibus articulis mūte qnōis
 et rāitatis que ē forma fidei sicut
 em loica ptegit corpus sic fides ca-
 ritate formata ptegit amnā ade-
 monū in sūlribus et galcam spoz
 saluis Sicut em galca munit ca-
 put quod est supior pars sic spes
 supiorem partem dīe spoz ad celestia
 eleuando qm non posuit dō miram
 a mīdampnacionē eternā sed maq
 scōne saluis a ut aspiramus uita
 uatam coopibus mētoris per dnm
 nūm ic sine auz aduētiō nullū opz
 pē cō mētiō ut sūc angilemus
 corpuliter uiuendo. sūc dormiamy
 mortis corpulio sampno simul cū
 dōpō uiuamus uita grē que ē in
 aīa mortali ppter quod consolamī
 mūcem mēdōibus ante pūtib.
 et edificare alēuūm uerbis bonis
 et exēplis sicut et factis semp
 pficiendo in istis **R**ogamus
 aut her est pda pars in qua mdu-
 tit thessalonicē ad hoc q bene se
 hēant ad pōmū et pmo ad pfectos
 eos honorando d. Rogamus aut uos
 fies ut nouitis ic r ostendat per
 effectū uos nosstere prelatos debite
 eos honorando. tmm aīe dactne so
 subditū et maūe uos nō sint
 pteoris diligendi qnto spūalia cor-
 poralibz preferimē ppter apus
 alioz ad uiam salutem ordmātū
 pacem hēte tmm sub obediendo eis

hūiliter et deuote. **S**ecundo hortat
 eos ut bñ se hēant ad mperfectos dices
Rogamus uos fratres corripite carita-
 tūe inquietos a gironagos et gēntiosas
 Consolamini pusillanimes a mēdula-
 cōibus deficientes **S**uscepit infirmos
 mēte uel corpe in firmitates corpū
 pōm dēū si pē supportando qm em ex
 tali supportacione mplestū eos nō ex-
 pedir supportare quia hoc cēt malū
 mūte pāctes estote ad amēs nō so-
 lum fideles sed etiam infideles Intel-
 ligitur ista pāctā qntū ad actū amnā i-
 tūrem qntū aut ad actū extiorē s.
 defendendi se ul sua aut repetendi rē
 uel mūmā audito non semper ex-
 pedir ut pote si ex hoc audacia ma-
 lesaciendi tribuat nisi extali repēte
 manus malū ut pote graue standa-
 lum oneretur **V**idete ne quis malū
 p malo alēuū reddat hoc em est
 vndicare se apm quod semper ē
 malū tmm nullus sit iudex in sua
 causa **S**i tñ aliquis nō hēat supiorē
 iudicem mūmā sibi factam debet
 potest punire non tamē luore vni-
 dūte sed zelo iustie Sed semp quod
 hēant ē pectam a fideis ad fidem.
 et in amēs a et iā erga infideles
 sempor gaudente m dno et si nō actū
 que dī aln mētiōi saltem in sompno
 tamē in hitū **E**t eodem mō m te
 q subditū Sine mtermissione ora-
 te **N**el hoc ē referendū ad horas
 ad hoc aptas uel qntitas quāntū nō
 la ē mtermittēda mōmibz p pōis
 et aduersis grācias agite deo quā
 dulsa ordnat ad salutem mām pē
 et p pēra et hoc per mntū sicut p
 de sancto iob **E**t subditū causa h

est omni voluntas dei et tu e in omnibus
 obtemperandi. ¶ **E**pm it her e tertia ps
 in qua hortamur eos bn se hce dicens spm
 sz deuocōis erga deum nolite extingui
 ppter in modicam encam vesp tpdū
 qulnas a expōitōes scripturas scitū
 nolite dissipare quia frequēter re-
 uelatur intellectus vni simplici qui oc-
 cultatur prudenti aut xoi ab stonidi sci
 her apationibus et reuelasti ea puūt
 vntamē quia expōitōes aliqū defi-
 ciūt pūdit omnia aut pūte a dicta
 corū lōribus distūte quod bonū est
 tenete contra multos qui mltarū
 et pceditōibus mala dicta melius
 retinet quam vtilia ab omni spe
 mala abstinet vob Non solum e
 abstinentum e amalo sed etiam ab
 eo q habet appetitū mali qū pstan-
 dalum contādit saltem quo usq de-
 claretur ad q e licitū. **Q**pe autem
 deus patris nator et doctor scifia
 nos per omnia ad corpus ad aīaz per-
 tinencia. **V**t integer spūs vīz
 aīa it. Et dicitur spūs qūit ad
 amine supiorē partem et aīa qūit
 ad infiorē. **I**n aduentu dāni
 ad iudiciū seruetur. et q istud sit
 sperandū subditur fidelis e qui
 vocauit nos ad fidem sz deus
 qui etiam faciet quia nulli deficiat
 qūit e ex se. ¶ **F**res her est ul-
 tima pars q est conclusio eplē
 in qua ponitur sui recomēdatis
 et aliorū salutatio nō dicit fratres
 orate ut in ostulo sancto. nō libi-
 dimo sed nec p dicitōis sicut plerūq
 fuit expōitū. **P**o ultimo vbi
 idem et sub eisdem verbis pō

Adiuo nos perdonimū. r. in iugo
 vobis per xpm ut legatur her eplā
 amibus sanctis a baptisimace sanctifi-
 catis grā dñi nri ihu xpi vobistim
 supple sit impūti et glōiā in futuro
 amen

*Incipit super secundam eplam
 ad eisdem.*

capitulum primum

D

Aulus et sil-
 uano hic in-
 cipit scda epla
 ad thessalonicen
 et diuiditur in
 tres partes sz
 salutacione et
 psecucōis vbi.

Gracias age et conclusione i sa-
 lutacione mea in fine eplē. **S**ma pē
 partis patet exordis in pncipio q
 redentis eplē. **B**ras agere. **H**ic in-
 cipit psecucio que diuiditur in tres
 partes. **N**am pmo apud reddi-
 thessat benivolos. **N**o cautas cao
No doales sine doctos vbi. **N**os aut
Primū facit duplicat sz gracias age-
 do de bona vīz qūpacōe et orando
 p meliorē confirmacōe i quibus
Oramus. **P**ra pūm dicit. **G**racias
 agere debemus deo a quo e omne bo-
 nū semp factū vel hitū. vel semp
 r omnibus bonis ad hac ordmatis